

Quản lý hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp theo hướng phát triển năng lực cho học sinh Trường Trung học cơ sở Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội

Phạm Trâm Anh*

*Trường THCS Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, Hà Nội

Received: 12/6/2024; Accepted: 24/6/2024; Published: 16/7/2024

Abstract: This paper addresses fundamental issues regarding the theory and practice of experiential activities and career guidance aimed at developing competencies for secondary school students. It proposes measures to enhance the management of experiential activities and career guidance for competency development at Hoang Mai Secondary School, Hoang Mai District, Hanoi City. These measures include: increasing awareness among management staff, teachers, and other educational forces about experiential activities and career guidance aimed at competency development; planning, organizing, and directing experiential activities and career guidance to develop students' competencies; training teachers and career counselors in competency development; and strengthening the socialization of organizing experiential activities and career guidance for competency development.

Keywords: Secondary education, experiential education management, career guidance, students

1. Mở đầu

Năng lực “là thuộc tính cá nhân được hình thành, phát triển nhờ tố chất sẵn có và quá trình học tập, rèn luyện, cho phép con người huy động tổng hợp các kiến thức, kỹ năng và các thuộc tính cá nhân khác như hứng thú, niềm tin, ý chí,... thực hiện thành công một loại hoạt động nhất định, đạt kết quả mong muốn trong những điều kiện cụ thể” [2, tr.36]. Phát triển năng lực (PTNL) cho học sinh (HS) trung học cơ sở (THCS) là các hành động làm cho các năng lực chung và các năng lực chuyên biệt của HS vận hành một cách hợp lý vào thực hiện thành công nhiệm vụ học tập. HĐTN, HN theo hướng phát triển năng lực cho HS THCS là tất yếu; đồng thời là nhiệm vụ trong thực hiện Chương trình GDPT 2018. HĐTN, HN theo hướng PTNLHS THCS là hoạt động giáo dục do chủ thể giáo dục định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện, tạo cơ hội cho HS tiếp cận thực tế, thể hiện cảm xúc tích cực, khai thác các kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn khoa học khác để thực hiện và giải quyết vấn đề của thực tiễn cuộc sống nhà trường, gia đình, xã hội, phù hợp với đặc điểm tâm lý, lứa tuổi HS THCS.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm liên quan

- HĐTN, HN theo hướng PTNLHS THCS gồm: Hoạt động hướng vào bản thân, hoạt động hướng đến xã hội, hoạt động hướng đến tự nhiên và hoạt động hướng nghiệp (HĐHN). Trong đó, HĐTN, HN theo hướng PTNLHS bao gồm tìm hiểu nghề nghiệp; rèn

luyện phẩm chất, năng lực phù hợp với định hướng nghề nghiệp; lựa chọn hướng nghề nghiệp và lập kế hoạch học tập theo định hướng nghề nghiệp.

- Phương thức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS THCS khá đa dạng, phản ánh sự tích hợp trong tổ chức hoạt động, như: thông qua dạy chương trình hướng nghiệp chính khóa; hướng nghiệp qua dạy các môn khoa học cơ bản; hướng nghiệp qua dạy môn công nghệ; hướng nghiệp qua việc mời các chuyên gia nói chuyện; qua hội thảo, tranh luận theo chủ đề; hướng nghiệp qua tham quan các cơ sở đào tạo nghề;... qua tư vấn hướng nghiệp và tổ chức các hoạt động ngoại khóa khác.

- Quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS THCS là sự tác động của chủ thể quản lý nhà trường tới quá trình tổ chức HĐTN, HN bao gồm định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện HĐTN, HN theo hướng PTNLHS đã xác định. Nội dung của quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS THCS bao gồm quản lý mục tiêu, quản lý nội dung, quản lý việc lựa chọn sử dụng phương pháp, hình thức tổ chức HĐTN, HN và quản lý việc đánh giá kết quả HĐTN, HN theo hướng PTNLHS đã đề ra. Các yếu tố tác động đến quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS THCS gồm tác động từ chủ trương đổi mới GDPT; tình hình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương; môi trường gia đình và xã hội; nhận thức của các lực lượng giáo dục; điều kiện cơ sở vật chất bảo đảm HĐTN, HN.

2.2. Khái quát về Trường THCS Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội

Trường THCS Hoàng Mai được thành lập theo Quyết định 9468/QĐ-UBND ngày 30/7/2021 của Chủ tịch Ủy ban nhân dân quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội. Trường THCS Hoàng Mai được đầu tư cơ sở vật chất hiện đại, đội GV tài năng, tâm huyết trường đã nhận được rất nhiều sự quan tâm và tin yêu của phụ huynh HS trong toàn quận. Tổng số cán bộ quản lý, GV, nhân viên toàn trường là 39 người, trong đó Ban Giám hiệu: 02; GV: 32 (biên chế: 30, hợp đồng: 02); nhân viên: 05 (biên chế: 04; hợp đồng: 01).

Nhà trường đã và đang thực hiện được mục tiêu đào tạo, bồi dưỡng nguồn HS giỏi cho quận Hoàng Mai và thành phố Hà Nội, tuyển chọn, phát hiện và bồi dưỡng nguồn HS chuyên cho bậc THPT và đội tuyển HS giỏi các cấp. Trước yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp giáo dục, trong những năm học gần đây, ngành Giáo dục quận Hoàng Mai, đã xác định các nhiệm vụ trọng tâm là: Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện; triển khai thực hiện có hiệu quả Chương trình GDPT 2018, trong đó có tổ chức HĐTN, HN cho HS. Theo đó, Trường THCS Hoàng Mai đã và đang quyết liệt triển khai thực hiện Chương trình GDPT 2018, trong đó lãnh đạo nhà trường đã quan tâm chỉ đạo tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Bước đầu đưa lại những kết quả tích cực, góp phần giáo dục phát triển toàn diện nhân cách cũng như chuẩn bị cho HS bước vào cuộc sống lao động một cách tự tin với hướng nghề nghiệp đã chọn.

Tuy nhiên, quá trình tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS bộc lộ những tồn tại, hạn chế như: chủ thể được giao thực hiện nhiệm vụ tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS nắm và thực hiện các khâu, các bước tổ chức, thực hiện cụ thể còn thiếu linh hoạt; công tác quản lý chưa thật sự tạo điều kiện cho GV phát huy khả năng, sở trường và sự sáng tạo trong tổ chức HĐTN, HN; tính kế hoạch không cao; hình thức tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS một số mặt chưa đáp ứng đòi hỏi của Chương trình GDPT 2018. Có cả nguyên nhân khách quan và chủ quan dẫn đến tồn tại, hạn chế, trong đó nguyên nhân chủ yếu là do hiệu lực, hiệu quả của công tác quản lý chưa cao. Vì vậy, để quản lý HĐTN, HN theo hướng phát triển năng lực cho HS Trường THCS Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội cần đề xuất được các biện pháp quản lý phù hợp với tình hình thực tiễn của nhà trường và địa phương.

2.3. Biện pháp quản lý quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS Trường THCS Hoàng Mai, quận Hoàng Mai

2.3.1. Nâng cao nhận thức cho CBQL và các lực lượng giáo dục khác về HĐTN, HN theo hướng PTNLHS Trường THCS Hoàng Mai

Biện pháp này giúp CBQL, GV và các lực lượng giáo dục khác nhận thức được vị trí, vai trò của HĐTN, HN theo hướng PTNLHS trong nhà trường..

Nội dung, cách thức thực hiện biện pháp.

Nhà trường tập trung tuyên truyền về mục tiêu của HĐTN, HN; về nội dung của HĐTN, HN theo hướng PTNLHS; tổ chức quán triệt Nghị quyết, chủ trương của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo; đặc biệt là thực hiện Chương trình GDPT 2018. Đội ngũ CBQL có thể thông qua nhiều con đường để thực hiện sự tác động đến các GV, HS và phụ huynh. Bằng các yêu cầu trong sinh hoạt chuyên môn, các GV phải thực hiện mục đích yêu cầu qua bài giảng, giáo án, kế hoạch lên lớp. Các sinh hoạt về chuyên môn luôn phải đề cập đến vấn đề hướng nghiệp với các tiêu chí đã xác định. Đội ngũ GV và cán bộ phụ trách hướng nghiệp theo hướng PTNLHS là những người trực tiếp thực hiện các nội dung hướng nghiệp; luôn cập nhật thông tin thông qua các nguồn như sách báo, mạng internet, đài phát thanh, truyền hình... trong bài giảng. Nâng cao hiệu quả tuyên truyền cho GV, HS, phụ huynh và các lực lượng giáo dục khác nhận thức đúng đắn, hiểu rõ mục đích, ý nghĩa chủ trương, chỉ thị, nhiệm vụ về tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Thông qua bảng tin hoạt động, qua trang web của nhà trường để tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho cán bộ, giáo viên, phụ huynh và HS về nội dung, hình thức, ... HĐTN, HN theo hướng PTNLHS.

2.3.2. Lập kế hoạch, tổ chức và chỉ đạo HĐTN, HN theo hướng PTNLHS Trường THCS Hoàng Mai

Biện pháp này nhằm đảm bảo tính hệ thống, tính liên tục và ổn định của HĐTN, HN theo hướng PTNLHS, loại trừ sự tùy tiện, tự do trong quá trình tổ chức, nhất là các hoạt động có quy mô cấp khối.

Nội dung, cách thực hiện biện pháp: nghiên cứu kỹ các văn bản, chỉ thị, hướng dẫn Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT và tình hình thực tế của địa phương, của nhà trường để xác định các mục tiêu cần đạt được trong quá trình tổ chức hướng nghiệp. Lập kế hoạch tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS bao gồm xây dựng mục tiêu, chương trình hoạt động, xác định những điều kiện, phương tiện cần thiết phục vụ HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Xây dựng kế hoạch, chương trình HĐTN, HN theo hướng PTNLHS giúp các nhà quản lý tập trung vào mục tiêu hoạt động, dự kiến trước những phương án tối ưu, tiết kiệm nguồn nhân lực; đồng thời giúp nhà quản lý dễ dàng kiểm tra việc thực hiện kế hoạch, chương trình của các lực lượng tham gia HĐTN, HN theo hướng PTNLHS và hiệu quả của hoạt động.

Tổ chức chỉ đạo thực hiện HĐTN, HN theo hướng PTNLHS bao gồm tổ chức cơ cấu, tổ chức quá trình,

tổ chức nhân sự. Tổ chức cơ cấu là xây dựng cơ cấu tổ chức quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNL HS hoặc bộ máy quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS theo các bộ phận khác nhau và xác định nhiệm vụ cho từng bộ phận. Trong quá trình xây dựng cơ cấu tổ chức phải xác định rõ nhiệm vụ và chức năng của HĐTN, HN theo hướng PTNLHS là nhằm phân luồng HS; nghiên cứu mối liên hệ giữa HĐTN, HN theo hướng PTNLHS với các hoạt động khác; xác định những hoạt động quan trọng, cần thiết để đạt được mục đích và hiệu quả của HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Tổ chức quá trình là thiết kế quá trình quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS, làm cho cơ cấu tổ chức quản lý có thể vận hành được trong thực tế thông qua việc xây dựng nội quy, quy chế phối hợp, tạo mối liên hệ giữa các bộ phận tham gia thực hiện HĐTN, HN theo hướng PTNLHS trong nhà trường. Tổ chức nhân sự bao gồm xác định số lượng GV, các bộ phận tham gia vào HĐTN, HN.

Chỉ đạo thực hiện kế hoạch: Một trong những khâu quan trọng của việc quản lý là chỉ đạo thực hiện kế hoạch HĐTN, HN theo hướng PTNLHS của nhà trường. Việc cụ thể hóa kế hoạch thực hiện theo từng thời điểm nhất định và thực hiện kế hoạch đến đâu, hiệu quả ra sao đều phụ thuộc vào công tác chỉ đạo hoạt động của lãnh đạo nhà trường. Trong quá trình thực hiện kế hoạch HĐTN, HN theo hướng PTNLHS có thể có những tình huống ngoài dự kiến, cần có sự điều chỉnh kịp thời để đạt mục tiêu.

2.3.3. Tổ chức bồi dưỡng đội ngũ GV, chuyên viên tư vấn hướng nghiệp theo hướng PTNLHS Trường THCS Hoàng Mai, quận Hoàng Mai

Biện pháp này đáp ứng nhu cầu ngày càng cao về tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS thời gian tới.

Nội dung, cách thức thực hiện biện pháp.

Nhà trường phải có một đội ngũ CBQL, GV có phân công cụ thể về trách nhiệm về HĐTN, HN. Bồi dưỡng kinh nghiệm chuyên môn và trang bị những kiến thức cho đội ngũ CBQL, GV phát huy khả năng tư vấn, nhạy bén nắm bắt thông tin, nhất là thông tin về thị trường lao động, nhu cầu nghề nghiệp trong xã hội của GV; phát huy vai trò của đội ngũ GV chủ nhiệm sẵn có cùng với mời các chuyên gia mở các lớp đào tạo ngắn hạn GV hướng nghiệp. Coi trọng công tác tự dưỡng đội ngũ CBQL, GV để họ phát huy vai trò trong HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Tổ chức công tác tập huấn, bồi dưỡng cho GV. Phát huy vai trò của GV dạy môn kỹ thuật (công nghiệp, nông nghiệp,...) tham gia HĐTN, HN. Cử GV và CBQL đi tham quan, học tập ở một số trường làm tốt hướng nghiệp. Xây dựng đội ngũ công tác viên gồm phụ huynh, cựu HS

đã ra trường và thành đạt. Thành lập và có chế độ bồi dưỡng Tổ hướng nghiệp và những người tham gia làm tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNL HS thích hợp.

2.3.4. Tăng cường xã hội hóa tổ chức HĐTN, HN theo hướng phát triển năng lực cho HS Trường THCS Hoàng Mai

Biện pháp này giúp cho các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nhà trường nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm trong việc tham gia các hoạt động giáo dục nói chung, HĐTN, HN theo hướng PTNLHS nói riêng.

Nội dung, cách thức thực hiện biện pháp: tổ chức HĐTN, HN theo hướng PTNLHS là vấn đề vừa cơ bản, vừa cấp bách trong toàn bộ sự nghiệp giáo dục thế hệ trẻ. Vì vậy, nó là trách nhiệm của mọi lực lượng giáo dục: Nhà trường, gia đình, các tổ chức xã hội và cá nhân được tiến hành thông qua mọi hoạt động của nhà trường; tạo sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, các lực lượng xã hội mới đạt hiệu quả cao trong quá trình tổ chức hoạt động. Xây dựng cơ chế phối hợp thực hiện HĐTN, HN theo hướng PTNLHS giữa Nhà trường với các cơ sở đào tạo và doanh nghiệp. Tổ chức các điều kiện hỗ trợ trong tổ chức các HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Nhà trường phải xây dựng đủ phòng học dạy lý thuyết và thực hành. Từng bước nâng cấp các trang thiết bị theo hướng chuẩn hóa. Từng bước xây dựng quy định nội bộ phù hợp đặc điểm nhà trường, với sự đồng thuận của Hội cha mẹ của HS.

3. Kết luận

Các biện pháp quản lý HĐTN, HN theo hướng PTNLHS Trường THCS Hoàng Mai, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội tạo thành một chỉnh thể thống nhất biện chứng. Trong các biện pháp trên, biện pháp quản lý kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, giám sát, KTĐG đối với HĐTN, HN theo hướng PTNLHS là quan trọng; tăng cường nhận thức cho CBQL, GV về mục đích, ý nghĩa HĐTN, HN theo hướng PTNLHS là biện pháp có tính lâu dài, nhằm tạo nên sức mạnh tổng hợp để thực hiện có hiệu quả HĐTN, HN theo hướng PTNLHS. Các biện pháp trên đây nếu thực hiện một cách đồng bộ, nhịp nhàng sẽ tạo được bước chuyển biến có tính đột phá đối với việc tăng cường các biện pháp quản lý của Hiệu trưởng nhà trường.

Tài liệu tham khảo

1. Trường THCS Hoàng Mai, *Báo cáo Tổng kết công tác năm học 2021-2022*, Hoàng Mai, Hà Nội.
2. Trường THCS Hoàng Mai (2023), *Báo cáo Tổng kết công tác năm học 2022-2023*, Hoàng Mai, Hà Nội.
3. Trường THCS Hoàng Mai (2024), *Báo cáo Tổng kết công tác năm học 2023-2024*, Hoàng Mai, Hà Nội.
4. Lê Kim Anh (2017), “*hoạt động trải nghiệm sáng tạo cho HS THCS theo tiếp cận phát triển năng lực*”, Tạp chí Quản lý Giáo dục, Số 3.